

Védett tér

Városrehabilitációs és szociális törekvések

Szerző: Brósz Csaba Botond
Témavezető: Karácsony Tamás DLA
Konzulens: Alföldi György DLA

Az előző féléves kutatásom során azzal foglalkoztam, hogy Újpalota lineáris városközpontjában milyen eszközökkel lehet védett városi teret létrehozni olyan gyalogos funkciókkal, melyek fokozzák a köztér használatot és a lakóknak helyben biztosítanak keretet szabadidejük tartalmas eltöltésére.

Ebben a félévben Széll Kálmán tér rendezésére kiírt építészeti, városépítészeti tervpályázat kínálkozott olyan lehetőségként, amely az Újpalotán megkezdett kutatás szerves folytatását jelentheti, ugyanakkor az eltérő kontextus miatt új színt vihet a kutatásba, gazdagíthatja azt. A tér a városlakók mentális térképének meghatározó eleme, izgalmas, lüktető, sokrétű identitással bíró találkozhely, közlekedési csomópont, régebben „emberpiac”¹. A térnek a gyalogosok számára szerves kapcsolatot kell biztosítania a mögöttes városrészekkel (Vár, Vérmező, Városmajor, meglévő kereskedelmi központ), ugyanakkor megfontolandó egy átmenő forgalomtól nem terhelt térrész biztosítása, ahol az ember lelassulhat, töltődhet. Ez a funkciószáv mögött, az elhordott Csízhalom-domb helyén² valósulhat meg. A védett tér a Várfok utcával kommunikál, de azért a Városmajor és Krisztina körút felé nyitott új gyalogos tengelyek felől is bepillantást enged.

A kutatás szempontjából a többi pályamű értékelése és a tervek utóélete is érdekes lehet, ezzel együtt a Széll Kálmán térrel kapcsolatos vizsgálatok a pályázat rövid kifutási határideje (2012.11.13) miatt önmagában *nem* alkalmas arra, hogy a két féléven keresztül végzett egyéni kutatás gerince legyen.

További kutatási lehetőséget keresve 2012 októberében Dimitrijevic Tijanával, Magyar Zsuzsannával, Kukucska Gergővel valamint Szabó Dáviddal a Rév8 Józsefvárosi Rehabilitációs és Városfejlesztési Zrt. jóvoltából betekintést nyertünk Budapest–Józsefváros Magdolna negyed integrált szociális városrehabilitációs programjába, mely a tervek szerint 2013-2015 közötti időszakban valósul meg. Az akcióterület a Nagyuvaros utca – Népszínház utca – Bauer Sándor utca – Fiumei út – Baross utca – Koszorú utca – Mátyás tér által határolt városrészt érinti. A komplex programon belül elsősorban a Szociális Programok (ESZA), annak is négy karakteres eleme ragadta meg a figyelmünket: szociális mosoda, kirekesztett nőknek szánt menedékhely, intenzív családgondozó, lakossági rehabilitációs infópont és iroda.

- A szociális mosoda a negyedben élő, hátrányos helyzetű egyének és családok mosási-szárítási problémáinak önfenntartó módon való, hosszú távú kezelése szociális információszolgáltatással kombinálva. Cél, hogy a mosoda „verbális” közösségi kommunikációs ponttá is váljon egyben.

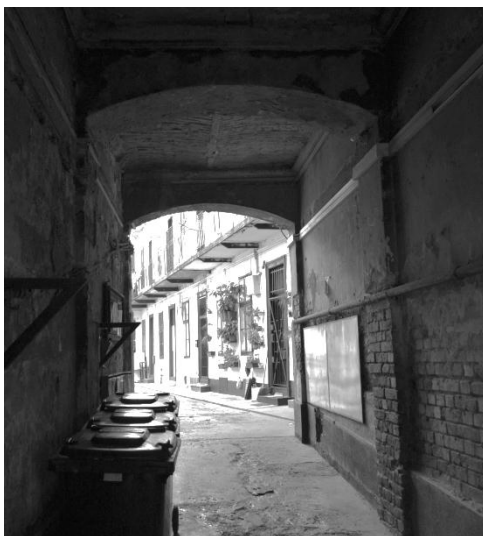
---

¹ A tér volt a feketemunkások egyik elosztóhelye,

² A Csízhalom-dombot a XIX. sz. végéig agyagbányaként használták

- A kirekesztett nők számára létesített menedékhely célja, hogy a társadalom perifériájára került nők (mélyszegénységben élők, hajléktalanok, bántalmazottak, prostituáltak, droghasználók, munkaerőpiacról egyéb okból kiszorult nők, egészségkárosodottak, stb.) számára védett közösségi teret hozzon létre, értékteremtő munkát biztosítson számukra és segítse visszailleszkedésüket a társadalomba. A védelemnek lehetnek fizikai aspektusai is; a célszemélyt meg kell védeni a bántalmazójától, futtatójától, sőt bizonyos esetben akár a lakóktól is.
- Intenzív családmegtartó szolgáltatások: Józsefvárosi Gyermekjóléti és Családsegítő Központ önálló szakmai egységeként működő Családsegítő Központ speciális szolgáltatásának célja a halmozottan hátrányos helyzetben lévő és kiemelten kritikus élethelyzetbe kerülő gyermekes családok rövid, de intenzív gondozási folyamata során megakadályozni a gyermekek családból való kikerülését illetve, olyan családi – életviteli – lakhatási körülményeket teremtetése, amely az érintett családokat hosszú távon megvédi.

A kutatás létjogosultságát az adja, hogy a Rév 8-hoz képest máshogyan közelítjük meg a problémát, mert még nincs a témában kialakult rutinunk, nincsenek sztereotípiáink, és persze nem vagyunk korlátaink teljes tudatában sem. A Szociális Program bennem egyelőre kérdéseket vet fel, melyek irányadóak lehetnek a kutatás során. Izgalmas dichotómiának tartom a nyitottság-zártság kérdéskörét, mely szerintem a téma megközelítésétől kezdve a tervezésen át (publicitás) a szociális funkciók működtetéséig mindenre kiterjeszhető. Be kell vonni a célközönséget a tervezésbe? Miként változnak a lakók viselkedésmintái, ha félprivát tereik, a házak udvarai megnyílnak az „idegenek” előtt? Milyen érdekellentétek bukkannak felszínre a beavatkozás során és milyen eszköztárral bírunk a program elfogadásának növelése érdekében?

Felhasznált irodalom (eddig):

Düll Andrea: A környezetpszichológia alapkérdései Helyek, tárgyak, viselkedés, L'Harmattan, Budapest, 2009

Düll Andrea, Kovács Zoltán: Környezetpszichológiai szöveggyűjtemény, Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 1998

Verrasztó Gábor: Széll Kálmán és a Moszkva tér, Napkút kiadó, Budapest, 2011

Főmterv Mérnöki Tervező Zrt., Széll Kálmán tér rekonstrukciója, városépítészeti és építészeti tervpályázat kiírása nyílt tervpályázati eljáráshoz, tervpályázati dokumentáció, 2012, szeptember hó

<http://hg.hu/cikk/epiteszet/11510-moszkva-teri-fantaziak>

<http://epiteszforum.hu/node/592>

<http://epiteszforum.hu/node/1772>

<http://www.vg.hu/vallalatok/ingatlan/mi-lesz-a-moszkva-terbol-itt-a-kep-143139>

<http://hetivalasz.hu/itthon/formabontas-40291/>

http://index.hu/belfold/budapest/2011/08/11/ket-harom_milliardbol_pofoznak_helyre_a_moszkvat/

<http://epiteszforum.hu/node/19765>

http://urbanista.blog.hu/2011/10/18/itt_vannak_az_uj_szell_kalman_ter_latvanytervei_olyan_mintha_egy_nagy_lyukacsos_ursajtot_kentek_voln

Budapest – Józsefváros, Magdolna Negyed Program III., Integrált szociális városrehabilitációs Program, készítette: Rév8 Józsefvárosi Rehabilitációs és Városfejlesztési Zrt., 2012, szeptember hó